نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی آغاز شد

پرونده هسته‌ای ایران در حاشیه امن

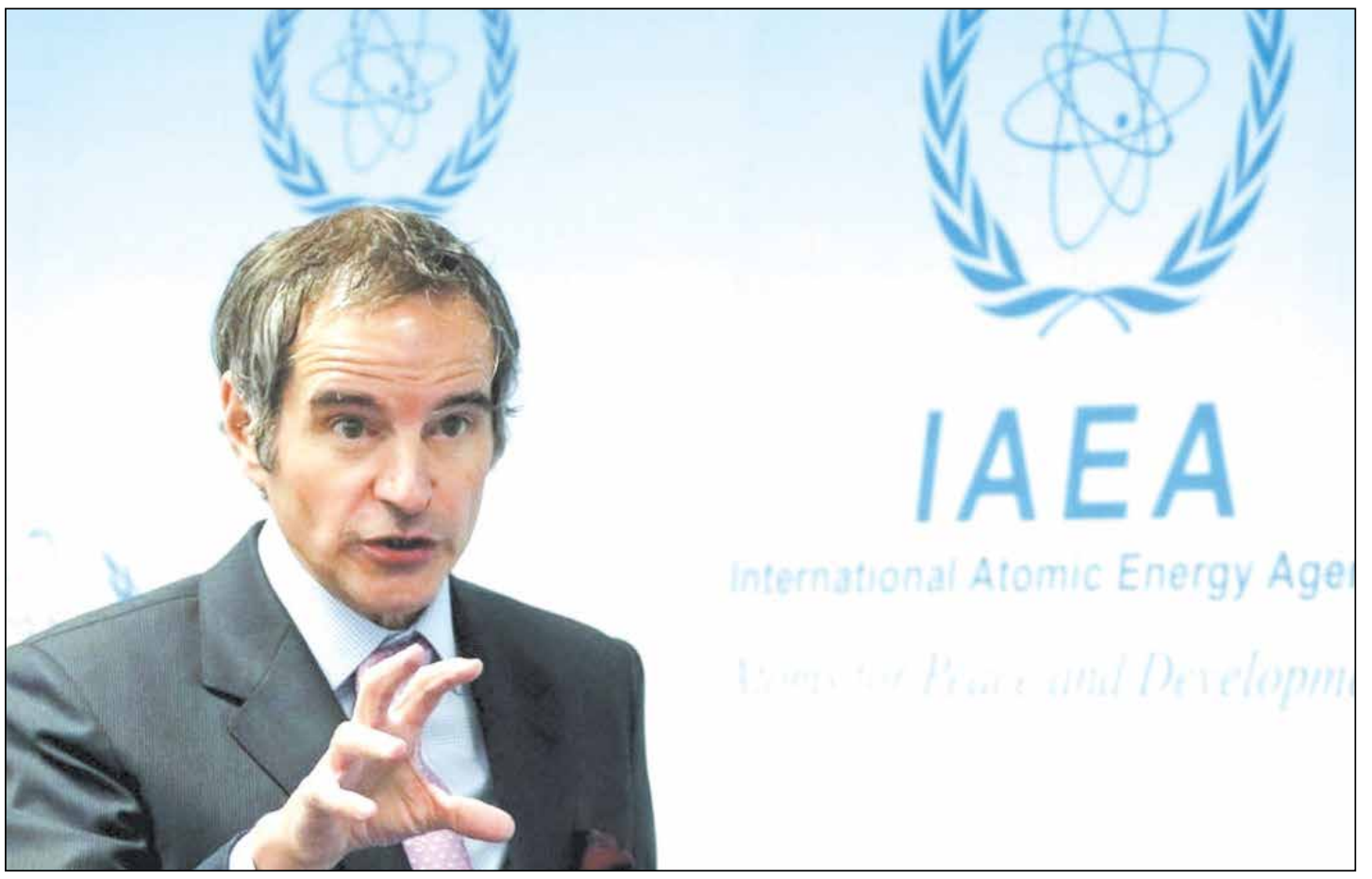

ادعای تکرار گروسی درباره ایران

مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی بار دیگر ادعاها درباره روند اجرای توافق با ایران برای حل‌وفصل مسائل پادمانی را تکرار کرد و مدعی شد که هیچ پیشرفت دیگری در اجرای فعالیت‌های تعیین شده در توافق، صورت نگرفته است.

«رافائل گروسی» این ادعا را طی سخنانی در نخستین روز از برگزاری دور جدید نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در وین مطرح کرد.

وی در ابتدای سخنان خود، با اشاره به تدابیر جبرانی ایران در برجام و قانون راهبردی مجلس (قانون اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها و صیانت از منافع ملت ایران) ادعا کرد: راستی‌آزمایی و نظارت مرتبط با برجام (از سوی آژانس) تحت تأثیر تصمیم ایران در فوریه ۲۰۲۱ برای توقف کامل اجرای تعهدات هسته‌ای خود تحت برجام قرار گرفته است. این وضعیت با تصمیم بعدی ایران برای حذف تمام تجهیزات نظارتی و نظارتی مرتبط با برجام تشدید شد.

گروسی بدون اشاره به تداوم تعامل و همکاری ایران با آژانس در راستای تعهدات خود ذیل موافقتنامه‌های پادمان ادعا کرد: بیش از دو سال و نیم از توقف موقت اجرای پروتکل الحاقی ایران و زمانی که آژانس قادر به دسترسی تکمیلی به سایت‌ها و مکان‌های دیگر در ایران بود، می گذرد.

وی با بیان این ادعا که «هیچ پیشرفت دیگری در اجرای فعالیت‌های تعیین شده در بیانیه مشترک ۴ مارس حاصل نشده است» افزود: ایران همچنین باید توضیحات فنی معتبری را درخصوص ذرات اورانیوم با منشاء انسانی در ورامین و تورقوزآباد به آژانس ارائه کند و آژانس را از مکان(های) فعلی مواد هسته ای مرتبط و/یا تجهیزات آلوده مطلع کند.

مدیرکل آژانس مدعی شد: این مسائل پادمانی باقیمانده ناشی از تعهدات ایران ذیل توافقنامه جامع پادمان است و باید حل و فصل شود تا آژانس در موقعیتی باشد که درباره ماهیت صلح‌آمیز بودن برنامه هسته‌ای ایران تضمین دهد.

گروسی بر همین اساس ادعا کرد: من از ایران می‌خواهم که به طور جدی و پایدار با آژانس در راستای اجرای تعهدات مندرج در بیانیه مشترک همکاری کند.

ادعاهای پادمانی درباره فعالیت‌های هسته ای ایران، به چهار سال پیش بر می‌گردد که آژانس به واسطه اسناد جعلی رژیم صهیونیستی پرونده جدیدی را درباره کشف ذرات اتمی اعلام نشده در چهار مکان ادعایی در ایران باز کرد. این ادعاها نخستین بار از سوی بنیامین نتانیاهو نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی مطرح و سپس توسط رسانه‌ها و مقام‌های غربی دامن زده شد.

مدیرکل آژانس ادعا کرد که غیر از پیشرفت‌های اردیبهشت گذشته، تحول دیگری در روند اجرای توافق اسفند رخ نداده است.

این درحالیست که محسن نذیری اصل سفیر و نماینده دائم کشورمان نزد سازمان‌های بین المللی در وین پیشتر تصریح کرد که موضوعات پادمانی طی قطعنامه شورای حکام در سال ۲۰۱۵ بسته شده است. ادعاهای پادمانی غیر مهم آژانس نیز مربوط به حدود دو دهه قبل است که با این حال، ایران تاکنون تعاملات مناسب و سازنده ای را با آژانس و با هدف حل و فصل این آنها به عمل آورده است.

گروسی، بعدازظهر دوشنبه نیز در نشست با حضور خبرنگاران به سووالاتی درباره ایران پاسخ داد. وی عنوان کرد که از آنچه روند دیپلماتیک میان ایران و آمریکا (توافق میان تهران - واشنگتن برای آزادسازی وجوه بلوکه شده ایران در کره جنوبی و تبادل زندانیان میان دو کشور) نامید اطلاع دارد اما از جزئیات آگاه نیست.

وی گفت که ایالات متحده، آژانس را در جریان این «روند» قرار داده «اما ما در خصوص مذاکرات به‌عمل آمده پیرامون مسائل هسته‌ای مطلع نیستیم.» مدیرکل آژانس با بیان اینکه مخالف توافق به دست آمده میان تهران و واشنگتن نیست افزود: برای ما آنچه باعث شفافیت و همکاری می‌شود تحول مناسبی به شمار می‌رود..

وی در پاسخ به سووالی پیرامون نقل قول‌های مطرح شده از سوی دیپلمات‌های غربی، مبنی بر عدم تمایل آن‌ها برای صدور قطعنامه ضد ایرانی در نشست جاری شورای حکام تصریح کرد که تصمیم‌گیری در این باره، در حیطه وظایف او نیست. وی در عین حال با تکرار ادعای هسته‌ای و کشف آثار ذرات اتمی در ایران، مدعی شد، مادامی که مسائل پادمانی حل نشود، ماهیت صلح‌آمیز بودن برنامه هسته‌ای ایران قابل تائید نیست. گروسی در پاسخ به سووالی درباره برجام نیز با بیان اینکه اظهارنظر در این باره کار او نیست ادعا کرد: «شاید نیازی به مذاکره درباره کل توافق نباشد و کافی است که پارامترهای فنی دوباره تعریف شود.»

در شرایطی که مذاکرات سازنده و مستمر ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای حل و فصل دو موضوع باقی‌مانده پادمانی ادامه دارد، آمریکا، انگلیس، فرانسه و آلمان سعی دارند با صدور بیانیه‌ای تند و طلبکارانه و در اختیار گذاشتن آن برای امضای سایر اعضا، فضای شورای حکام را علیه ایران ملتهب سازند؛ پاسخ ایران به این فضاسازی‌های سیاسی در نشست فصلی شورای حکام چه خواهد بود؟

شنیده‌ها از وین حاکی از آن است که آمریکا و سه کشور اروپایی عضو برجام در حال تهیه بیانیه‌ای مشترک هستند که برخلاف نشست‌های قبلی، آن را برای امضای دیگر اعضای شورای حکام باز خواهند گذاشت. با توجه به وابستگی سیاسی و مالی کشورهای عضو به کشورهای توسعه‌یافته هسته‌ای طبیعی است که بسیاری از کشورها ناچار از امضای این بیانیه باشند.

سه کشور اروپایی (انگلیس، فرانسه و آلمان) و آمریکا مدعی هستند که ایران آن طور که انتظار داشتند بیانیه مشترک ۴ مارس ۲۰۲۳ را اجرا نکرده است و خواستار همکاری کامل و بیشتر ایران به ویژه در رابطه با ارائه اطلاعات و دسترسی به دو مکان و نیز نصب دوربین‌های نظارتی فراپادمانی هستند.

بر اساس بیانیه مشترک سازمان انرژی اتمی ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که در ۴ مارس ۲۰۲۳ (۱۳ اسفند ۱۴۰۱) در تهران توافق شد:

- تعاملات بین آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و ایران با روحیه همکاری و با رعایت کامل صلاحیت‌های آژانس و حقوق و تعهدات جمهوری اسلامی ایران بر اساس موافقتنامه‌های جامع پادمانی انجام می‌شود.

- در خصوص مسائل پادمانی باقی‌مانده مربوط به سه مکان، ایران آمادگی خود را برای ادامه همکاری و ارائه اطلاعات و دسترسی بیشتر به منظور رسیدگی به مسائل پادمانی باقی‌مانده اعلام کرد.

- ایران به صورت داوطلبانه به آژانس اجازه داد تا چنانچه مقتضی باشد فعالیت‌های راستی آزمایی و نظارت بیشتر را اجرا کند. روش اجرای آن در یک نشست فنی که در تهران برگزار می‌شود، میان دو طرف مورد توافق قرار خواهد گرفت.

همان‌طور که در بند ۳ این بیانیه آمده است، «نظارت‌های بیشتر» به برگزاری نشست فنی و توافق میان دو طرف موکول شده اما به نظر مدیرکل آژانس، آمریکا و سه کشور اروپایی توقع داشته و دارند ایران بدون هیچ بحثی یک طرفه نظارت‌های بیشتر آژانس فراتر از تعهدات پادمانی را اجرایی کند و بر همین اساس هم اکنون تلاش دارند ایران را با صدور بیانیه‌های شدیداللحن تهدید و تنبیه کنند.

عدم صدور قطعنامه علیه تهران

«میخائیل اولیانوف»، نماینده روسیه در سازمان‌های بین‌المللی مستقر در ژنو و مذاکره‌کننده ارشد این کشور گفت که دلایل متعددی درباره اینکه جلسه شورای حکام بدون صدور قطعنامه درباره ایران برگزار می‌شود، وجود دارد.

وی همچنین در خصوص تلاش تروئیکای اروپایی و آمریکا برای تهیه یک بیانیه مشترک جهت ارائه و دریافت امضای مشترک دیگر کشورها در نشست آتی شورای حکام اظهار کرد: در مورد چشم انداز بررسی ۲ گزارش مدیرکل آژانس در مورد ایران توسط شورای حکام آژانس، امیدوارم کشورهای غربی از اقدام‌های تحریک‌آمیز خودداری کنند؛ تجربه نشان می‌دهد که تلاش برای تصویب قطعنامه‌های ضدایرانی در شورای حکام هیچ‌گاه معنای عملی نداشته و نخواهد داشت؛ آن‌ها فقط اقدام‌های متقابل سخت از سوی تهران را تضمین می‌کنند.

وی افزود: من فکر می‌کنم دلایل متعددی برای این باور که جلسه سپتامبر شورای حکام بدون قطعنامه برگزار می‌شود، وجود دارند، اما بی تردید درباره موضوع ایران اظهاراتی خواهد شد؛ می‌توانیم انتظار بیانیه‌ای از سوی آمریکا و همچنین مداخلات جمعی از تروئیکای اروپایی و اتحادیه اروپا را داشته باشیم؛ ممکن است فرمت‌های دیگری نیز وجود داشته باشد.

اولیانوف ادامه داد: معمولا بیانیه‌های کشورهای غربی «کپی پیست» شده و حاوی فهرست بلندبالایی از شکایت‌ها و نگرانی‌ها در مورد تک تک مواردی است که جنبه‌های خاصی از برنامه هسته‌ای ایران در پارامترهای برجام نمی‌گنجد؛ جملاتی از این دست بیشتر جنبه تشریفاتی دارد.

وی تصریح کرد: من معتقدم نویسندگان چنین اظهاراتی به آن‌ها برای «مصرف داخلی» نیاز دارند؛ غربی‌ها از طریق صدور این بیانیه تلاش می‌کنند تا نشان دهند که بخشی از مذاکرات درباره برجام هستند؛ من آن‌ها را «تشریفاتی» نامیدم، زیرا اگر کشورهای غربی واقعا تلاش می‌کردند تا برنامه هسته‌ای ایران را به پارامترهای اولیه برجام بازگردانند، می‌توانستند به راحتی این کار را انجام دهند؛ تنها چیزی که آنها لازم دارند، بازگشت به میز مذاکره در وین و نهایی کردن تصمیم بسته برای بازگرداندن توافق هسته‌ای است که تقریبا صددرصد به جز چند خط کامل شده است؛ متاسفانه، غرب آماده بازگشت به اقدام واقعی و مرتبط نیست؛ آن‌ها «دیپلماسی مگافون» را ترجیح می‌دهند و در هر جلسه شورای حکام، با زحمت فراوان فهرست بلندبالایی از ادعاها علیه تهران را بر می‌شمرند.

نماینده روسیه همچنین در خصوص درز گزارش‌های آژانس بیان کرد: این یک واقعیت است که گزارش‌های مدیرکل آژانس در مورد ایران به طور مداوم به عرصه عمومی درز می‌کند؛ ما و همچنین همکاران ایرانی‌مان، بارها توجه دبیرخانه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را به غیرقابل قبول بودن چنین نشت‌هایی جلب کرده‌ایم و خواهان اقداماتی تا حد امکان موثر برای اطمینان از محرمانه بودن هستیم؛ متاسفانه این امر تاکنون نتیجه‌ای نداشته است.

اولیانوف همچنین در خصوص رویکرد غیر سازنده غربی‌ها درباره برجام اظهار کرد: در واقع، در طول یک سال گذشته، طرف ایرانی بارها آمادگی خود را برای پایان موفقیت‌آمیز مذاکرات مورد تاکید قرار داده است؛ ما از این موضع تهران بسیار قدردانی می‌کنیم، اما مشکل این است که رویکرد سازنده ایران از سوی دولت‌های غربی به اندازه کافی پاسخ داده نمی‌شود.

وی افزود: به نظر من، آن‌ها مرتکب یک اشتباه استراتژیک بزرگ هستند؛ احیای برجام به نفع همه است؛ احیای این توافق برای ایران به‌معنای لغو تحریم‌های آمریکا و برای دیگر شرکت کنندگان در مذاکرات وین - گامی مهم در جهت تقویت رژیم بین‌المللی منع اشاعه است؛ این امر برای منطقه خلیج فارس پیش نیازهایی برای بهبود وضعیت در حوزه امنیت منطقه ایجاد می‌کند؛ هیچ جایگزین واقعی برای برجام وجود ندارد؛ موضع دولت‌های غربی غیرسازنده است و خطر تشدید غیرقابل کنترل را به دنبال دارد؛ در هر صورت، چنین سناریوی خطرناکی را نمی‌توان نادیده گرفت.

همکاری‌های داوطلبانه

در چارچوب همکاری‌های داوطلبانه ایران با آژانس در خردادماه سال جاری، تعدادی از دوربین‌های آژانس که در چارچوب قانون اقدام راهبردی جمع‌آوری شده بودند در سایت اصفهان (مرکز تولید سانتریفیوژ) دوباره نصب شدند.

مرکز تولید سانتریفیوژها در اصفهان در اصل همان خط تولید سانتریفیوژ کرج است که بعد از خرابکاری هسته‌ای از آن جا به اصفهان منتقل شد.

شایان ذکر است، این دوربین‌ها با این شرط نصب شده‌اند که اطلاعات ذخیره شده در آنها تا رسیدن به توافق بر سر برجام و چگونگی احیای آن، نزد ایران بماند و برای آژانس قابل دسترسی نیست. با این حال شاهد هستیم که آژانس با وجود اطلاع از روند مذاکرات سیاسی و توقف اجرای تعهدات از سوی طرفین برجام هم‌چنان بر درخواست‌های فراپادمانی خود برای افزایش نظارت‌ها و بازرسی‌ها اصرار دارد و بر این رویه خود نیز ادامه می‌دهد.

بر اساس اطلاع خبرنگار ایسنا، ایران به آژانس و تروئیکای اروپا و آمریکا هشدار داده است در صورت صدور چنین بیانیه‌ای که به نوعی لشکرکشی این کشورها در شورای حکام به نظر می‌رسد، این اقدام را بی‌پاسخ نخواهد گذاشت.

به علاوه این رفتارها فضای همکاری و تعامل سازنده میان ایران و آژانس در روند رسیدگی به مسائل باقی‌مانده را از بین خواهد برد.

تلاش‌های مشترک ایران و آژانس

ایران و آژانس در سه سال گذشته در چند نوبت بر سر همکاری‌های بیشتر برای حل مسایل فی‌مابین تلاش کردند و آخرین آن بیانیه ۴ مارس ۲۰۲۳ بود که اجرای همچنان ادامه دارد. در ۶ ماه گذشته از میان سه مکان مورد بحث در ورامین، تورقوزآباد و مریوان (آباده) سوالات آژانس پیرامون منطقه مریوان حل و فصل و از سوی آژانس مختومه شد.

آژانس در گزارش خود مندرج در سند GOV/2015/68 مورخ ۲ دسامبر ۲۰۱۵ موضوع مربوط به مکانی به نام مریوان (آباده) را مختومه اعلام کرد.

در این میان موضوع مشاهده ذرات اورانیوم ۸۳ درصدی که بازرسان در تاریخ ۲۱ ژانویه آن را از دو آبشار «سانتریفیوژهای IR-۶» در تاسیسات فردو، مشاهده کرده بودند با توضیحاتی که ایران ارایه کرد، بسته شد.

ایران در توضیحاتش به آژانس اطلاع داده بود که «نوسانات ناخواسته» در سطح غنی‌سازی ممکن است در دوره انتقال رخ داده باشد.

مدیرکل آژانس در گزارش فصلی آژانس در خرداد ماه سال جاری، اعلام کرد که بازرسان آژانس دیگر هیچ سوالی در رابطه با ذرات اورانیوم یافت شده با غنای ۸۳.۷ درصد در تاسیسات زیرزمینی فردو ندارند.

در رابطه با دو موضوع پادمانی باقی مانده (ورامین و تورقوزآباد) مذاکرات مقامات ایران و آژانس هم‌چنان ادامه دارد و در آخرین رفت‌وآمدها معاون مدیرکل آژانس به تهران سفر کرد. هم‌چنین این گفت‌وگوها به زودی در حاشیه سفر رییس سازمان انرژی اتمی به وین به منظور شرکت در کنفرانس عمومی سالانه آژانس ادامه خواهد یافت.

محمد اسلامی دوم مهرماه برای شرکت و سخنرانی در کنفرانس عمومی سالانه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به وین سفر می‌کند. قرار است در حاشیه این سفر وی با «رافائل گروسی» مدیرکل آژانس نیز دیدار کند.

مقامات ایرانی اعلام کردند، اگر اراده سیاسی وجود داشته باشد موضوعات باقی مانده پادمانی در کمتر از یک ساعت حل و فصل می‌شود اما به نظر هنوز این اراده وجود ندارد.

آنها بر این نظرند، موانع فنی برای حل این موضوعات ندارند و آنچه وجود دارد موانع سیاسی و اعمال نفوذهای بیرون از آژانس است که اجازه نمی‌دهد مذاکرات فنی ایران و آژانس به نتیجه برسد. در هر حال ضروری است تا فضای همکاری سازنده ایجاد شده میان ایران و آژانس در ۶ ماه به لحاظ فنی و سیاسی به ویژه از سوی آمریکا و سه کشور اروپایی که در موضوع برجام و مذاکرات سیاسی برای احیای توافق هسته‌ای ذی‌نفع هستند حفظ شود.

بر اساس شنیده‌های ایسنا، مقامات ایران به آژانس اعلام کرده‌اند برای ارائه اطلاعات و دسترسی به دو مکان در تورقوزآباد و ورامین آماده‌اند به این شرط که آژانس تضمین کند، به سوالاتش درباره ۲ مکان خاتمه می‌دهد. این روندی است که در جریان حل ۶ موضوع پادمانی، مطالعات ادعایی به کار گرفته شد و نتیجه‌بخش بوده است.

با توجه به سیاسی‌کاری و بهانه‌جویی‌های آژانس به واسطه اعمال نفوذ برخی کشورها، ایران همواره اعلام کرده است که در صورت ارائه اسناد معتبر و نه جعلی و به شرط اطمینان از رویکرد آژانس برای حل مسئله، فقط یک بار مدارک مورد نظر را ارائه می‌دهد.

با وجود اعلام آمادگی ایران برای حل قطعی موضوع اما آژانس هنوز نسبت به این مسئله اعلام آمادگی نکرده است و بالعکس انتخاب رویکردی غیرسازنده در بیان مواضع و انتشار گزارش فصلی درباره ایران لحن و

مولفه بریکس در وزن‌کشی خاورمیانه

«گودرون‌هارر» در نشریه اتریشی «در اشتاندارد» می‌نویسد ؛ در پایان اجلاس بریکس، ابراهیم رئیسی، رئیس جمهوری ایران، برای پذیرفتن دعوتنامه جمهوری اسلامی شخصا به ژوهانسبورگ سفر کرد. این نکته که ایران در آغاز سال آینده می‌تواند در این کنفدراسیون عضو شود، از سوی دولت تهران به عنوان یک «دستاورد تاریخی» تجلیل شد. با توجه به اقتصاد درهم شکسته ایران که نه تنها از تحریم‌های آمریکا، بلکه از سوء مدیریت و فساد نیز رنج می‌برد، تصمیم بریکس برای پذیرش ایران به عنوان یکی از شش کشور جدید، غافلگیرکننده بود. برای تهران، چنین چیزی گواه بر این است که به اندازه ادعای آمریکا و «غرب» منزوی نیست. نه تنها چین و روسیه، بلکه قدرت‌های مهم منطقه‌ای مانند هند و برزیل نیز از همکاری با ایران که در غرب مورد بی مهری قرار می‌گیرد، ابایی ندارند. با این حال، کشورهای عربی که بخشی از معماری امنیتی ایالات متحده آمریکا در خاورمیانه بوده و از سال ۱۹۷۹ همواره به شدت بر مهار ایران متمرکز بوده اند، در اینجا حضور دارند: عربستان سعودی، امارات متحده عربی و مصر نیز جزء کشورهای نامزد بریکس هستند. منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا ناگهان در این کنفدراسیون حضور پررنگی پیدا می‌کند که هنوز کاملا نمی‌داند آیا فقط اقتصادی است یا همچنین سیاسی خواهد بود.

هر دو مسیر برای تهران جالب هستند، مانند چشم انداز امکان تجارت با ارزهای دیگر. جهان هنوز تا دلارزدایی از روابط اقتصادی بین‌المللی فاصله زیادی دارد، اما حداقل امارات متحده عربی برای اولین بار در ماه مارس یک قرارداد گاز مایع را با چین با یوان منعقد کرد. میل به خودمختاری استراتژیک بیشتر را می‌توان به وضوح در امارات، مصر و حتی در عربستان سعودی مشاهده کرد. آنها یک پای خود را در غرب دارند، و می‌خواهند پای دیگر آزادانه بازی کند. ریاض با میانجیگری چین در حال عادی سازی روابط با ایران است. در اوپک پلاس نیز با کاهش سهمیه‌های تولید نفت، قیمت را بالا نگه می‌دارد. برای سال‌ها، تحلیل‌ها در مورد خاورمیانه شامل این دیدگاه بود که این منطقه طی بیست سال گذشته اهمیت خود را برای آمریکا از دست داده است.

پایگاه حمیمیم، پل روسیه به سوی آفریقا

«احمد موفق زیدان» در عربی۲۱ می‌نویسد که پایگاه هوایی حمیمیم در مناطق ساحلی سوریه، در سال‌های اخیر پل روسیه برای گسترش نفوذش به آفریقا و ایجاد بازدارندگی در برابر غرب در دریای مدیترانه بود است. بشار اسد، رئیس جمهوی سوریه، این پایگاه را در اختیار روسیه قرار داد تا روس‌ها از او در برابر خشم مردم سوریه حمایت کنند ولی هدف روسیه فراتر از خواسته بشار اسد بود. روسیه تلاش کرد از پایگاه حمیمیم به عنوان پلی برای افزایش حضور و نفوذ خود در آفریقا بعد از کاهش حضور غرب به خصوص فرانسه در این قاره بهره برداری کند. بهانه روسیه برای حضور در آفریقا، حضور گروه داعش بود ولی روسیه عملا به پشتیبان رژیم‌های دیکتاتوری آفریقایی تبدیل شد که اعتماد خود به غرب را از دست داده‌اند. یکی از اهداف راهبردی روس‌ها از استقرار نیرو در پایگاه حمیمیم، استفاده از آن به عنوان سکویی برای دسترسی به آفریقا و خارج کردن آن از سیطره غرب بود. روس‌ها با استفاده از این پایگاه، حضور خود را در لیبی، سودان، مصر، آفریقای مرکزی، مالی، موزامبیک و چند کشور دیگر آفریقایی به شکل‌های مختلف مثل انتقال مزدوران واگنر از سوریه به کشورهای ذیربط یا استفاده از پایگاه حمیمیم به عنوان مرکز تدارکاتی و انتقال سلاح و فروش آن در آفریقا بهره برداری کردند. اما هدف راهبردی دیگر روس‌ها از حضور در حمیمیم، ایجاد بازدارندگی در برابر غرب از طریق توسعه این پایگاه بود به طوری که امکان استقرار بمب افکن‌های راهبردی و هواپیماهای راهبردی سوخو ۵۷ و سامانه‌های پیشرفته ضدهوایی مثل اس-۴۰۰ و اس-۳۰۰ فراهم شد. استقرار این تجهیزات در حمیمیم به طور مستقیم غرب را نشانه رفته است و هیچ ارتباطی با پشتیبانی از بشار اسد و مبارزه با داعش ندارد. پیروزی نظامی نسبی روسیه در سوریه، اشتهای مقامات روس را برای گسترش نفوذ خود فراتر از سوریه برانگیخت و آنها تصمیم گرفتند پایگاه دریایی طرطوس و پایگاه هوایی حمیمیم را به سنگرهای خط مقدم برای توسعه نفوذ خود تبدیل کنند. کارشناسان معتقدند هدف بعدی روسیه، گسترش نفوذ خود در مدیترانه و شمال آفریقاست. روسیه می تواند از این پایگاه‌ها برای مداخله در مناطق درگیری در خاورمیانه و شمال آفریقا استفاده کند و با تامین امنیت رژیم‌های دیکتاتوری و کشورهای ضعیفی که به

ویژه

رویترز خبر داد

ایران و آمریکا در آستانه مبادله بزرگ

خبرگزاری رویترز به نقل از منابع آگاه خود مدعی شد که این هفته زمانیکه ۶ میلیارد دلار از دارایی‌های ایران به بانک‌های قطر منتقل شود، ۵ زندانی دو تابعیتی آمریکا ایران را ترک می‌کنند و همین تعداد زندانی ایرانی بازداشت شده در آمریکا به خانه باز می‌گردند. طبق ادعای رویترز، سه زندانی آمریکایی شامل سیامک نمازی، عماد اشراقی و مراد طاهباز می‌شوند و هویت زندانی‌های چهارم و پنجم که یکی از آنها زن است، فاش نشده است. بر این اساس رویترز نتوانسته مشخص کند چه زندانی‌های ایرانی در قبال افراد یاد شده آزاد می‌شوند.

یک منبع آگاه از مذاکرات قطر گفت که دوحه دست کم میزبان ۸ دور از مذاکراتی است که مذاکره کنندگان ایرانی و آمریکایی در هتل‌های جداگانه برای مذاکره حضور داشتند که جلسه‌های اولیه عمدتا بر روی مسائل هسته‌ای و باقی جلسات بر روی آزادی زندانی‌ها متمرکز بود.

این منبع اضافه کرد: آنها پی بردند که (مذاکرات) هسته‌ای یک بن بست است و تمرکز را بر روی زندانی‌ها تغییر دادند. موضوع زندانی‌ها ساده‌تر است. دستیابی به آن راحت است و شما می‌توانید اعتماد سازی کنید.

به گفته سه تن از منابع آگاه، دوحه یک مقدمات مالی را اجرا خواهد کرد که بر اساس آن هزینه‌های بانکی را پرداخت می‌کند و نظارت می‌کند که چگونه ایران پول نقد مسدود نشده را هزینه می‌کند تا اطمینان حاصل شود که پولی برای اقلام تحت تحریم‌های آمریکا استفاده نمی‌شود.

رویترز به نقل از یک دیپلمات ارشد ادعا کرد: ایران ابتدا می‌خواست دسترسی مستقیم به منابع مالی داشته باشد اما در نهایت موافقت کرد تا از طریق قطر دسترسی داشته باشد. ایران اقلام غذایی و دارو خریداری و قطر به صورت مستقیم پرداخت خواهد کرد. این خبرگزاری به نقل از یک سخنگوی وزارت خارجه آمریکا نوشت که واشنگتن آماده اعلام زمان دقیق آزادی زندانی‌ها نبود. اما وزارت خارجه آمریکا از اظهار نظر در این مورد خودداری کرده و این مساله را یک مذاکره بسیار حساس و در حال انجام خوانده است.

این سخنگوی وزارت خارجه آمریکا افزود که واشنگتن به انتقال منابع مالی ایران از کره جنوبی به حساب‌های محدود شده در موسسه‌های مالی در قطر رضایت داد اما هیچ پولی به صورت مستقیم به ایران نمی‌رود.

منابع ایرانی، دیپلماتیک و منطقه‌ای گفتند زمانیکه پول از مبدا کره جنوبی و از طریق سوئیس به قطر برسد، مقام‌های قطری به تهران و واشنگتن خواهند گفت تا آزادی زندانی‌ها را طبق شرایط یک سند امضا شده توسط دو طرف و قطر در اواخر ماه ژوئیه یا اوایل ماه اوت، پیش ببرند.

پولیتیک

خطای علی اف درباره صبر تهران

عابد اکبری در یادداشتی برای دیپلماسی ایرانی می‌نویسد که طی روزهای گذشته جمهوری آذربایجان به فشارهای سیاسی و نظامی خود سرعت قابل توجهی بخشیده است. در حوزه سیاسی وزیر امورخارجه آذربایجان ضمن تهدید چند باره ارمنستان عنوان داشت «اگر ارمنستان به رویکرد غیرسازنده خود در پروژه کریدور زنگزور ادامه دهد، باکو پلن B خود را برای افتتاح این کریدور دنبال خواهد کرد. آذربایجان با اجرای پلن B به فعالیت خود در این مسیر ادامه خواهد داد، برای ما این پروژه حتی بدون مشارکت ارمنستان اجرا می‌شود اما در این صورت به سادگی از لیست ذینفعان خارج می‌شود.»

در حوزه نظامی نیز شواهد زیادی وجود دارد که جمهوری آذربایجان در حال تشدید آمادگی رزمی خود در منطقه است. در روزهای اخیر موارد زیادی از فیلم‌های ویدئویی مربوط به جابه جایی یگان‌های نظامی و تسلیحات و تجهیزات ارتش آذربایجان و بسیج نیروها و آمادگی رزمی آنها منتشر شده است. اکثر گزارش‌ها از فعالیت شدید نیروی هوایی باکو برای جابه‌جایی ادوات و نیروهای پیاده نظام در مرز ارمنستان حکایت دارد. همچنین رصد هواپیماهای باری از مقصد مناطق اشغالی نیز حکایت از جابه جایی تسلیحات به نقاط مختلف جمهوری آذربایجان دارد. در عرض ۳ هفته، ۴ پرواز ترابری توسط ایلیوشین ۷۶TD-IL خطوط هوایی راه ابریشم با رجیستری ۴K-AZ۴۰ جمهوری آذربایجان به مقصد اسرائیل انجام شده است، خطوط هوایی راه ابریشم در زمان جنگ دوم قره‌باغ نیز اصلی‌ترین خط لجستیک هوایی باکو برای تأمین تسلیحات از اسرائیل بود. دو پرواز در روزهای ۱۵ و ۲۹ ماه آگوست و دو پرواز دیگر در روزهای ۱ و ۲ سپتامبر (چند روز پیش و همزمان با آغاز تحرکات ارتش باکو) انجام شده، مقصد هر ۴ پرواز پایگاه هوایی عووِدا اسرائیل در ۶۰ کیلومتری شهر ایلات بوده است. در میانه کشاکش‌های آذری‌ها، سفر وزیر امور خارجه جدید ترکیه به تهران و دیدارش با مقامات جمهوری اسلامی ایران حاوی نکاتی بود که نباید به سادگی از آن گذشت. هرچند دیدگاه جمهوری اسلامی ایران و خطوط قرمز ایران در خصوص تحولات منطقه پیشتر توسط مقام معظم رهبری و رئیس جمهوری محترم به صورت شفاف بیان شده اما نباید از این نکته غفلت کرد که مباحث طرح شده توسط‌هاکان فیدان در ادامه مباحثی است که رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه در ابتدای تابستان جاری در دیدار با الهام علیف، رئیس جمهوری آذربایجان طرح کرده و در آنجا به صراحت بیان کرده بود که «گشایش کریدور زنگزور مسئله‌ای با ایران است نه ارمنستان و رویکرد ایران در این ارتباط هم جمهوری آذربایجان و هم ترکیه را ناراحت می‌کند.»

به نظر می‌رسد علیف گرفتار یک خطای شناختی نسبت به قدرت بازیگری جمهوری اسلامی ایران در خصوص تحولات منطقه ارس شمالی است. ترکیه، ناتو و رژیم صهیونیستی که در پشت سر علیف او را دچار این وضعیت کرده اند به دنبال اجرای یک سناریوی تکراری هستند و آن هم تبدیل آذربایجان برای ایران به سان اوکراین برای روسیه به عنوان یک سرعت گیر و زخم چرکین. اما نکته ای که این بازیگران از آن غفلت کرده اند قدرت منطقه ای جمهوری اسلامی ایران و نفوذ معنوی ایران در بین مردم آذربایجان است. موضوعی که هرچند طی سال‌های اخیر به زور و اجبار حاکمان باکو در کمرنگ جلوه دادن آن سعی شده اما امری غیر قابل کتمان است. موضوعی که در صورت ادامه روند غلط باکو در آینده ای نزدیک سبب ساز تحولات اجتماعی و سیاسی شگرفی در این کشور خواهد شد.

کوتاه از دیپلماسی

سفیر ایران در عربستان تاکید کرد

نگاه راهبردی تهران به ریاض

سفیر جمهوری اسلامی ایران در عربستان سعودی با بیان اینکه ریاض و تهران عزم و اراده جدی برای توسعه روابط بین دو کشور را دارند، گفت که تمام تلاشش را برای تقویت و توسعه روابط دوجانبه بین تهران و ریاض به کار خواهد گرفت.

علی‌رضا عنایتی، سفیر ایران در عربستان در گفت‌وگو با روزنامه الشرق‌الاوسط گفت رئیس جمهور از او خواسته است تمام تلاشش را برای تقویت پیوند برادری و دوستی ایران و عربستان و پیشرفت در توسعه روابط دو کشور به کار بگیرد.

عنایتی افزود: عربستان و ایران دو کشور همسایه، برادر و تأثیرگذار در منطقه و جهان اسلام‌اند و در عین حال در منطقه و جهان اسلام تأثیرگذارند.

وی تاکید کرد: تمام تلاشم را برای آنچه رئیس‌جمهوری ایران برای تحکیم پیوند برادری و دوستی میان دو کشور به من محول کرده است، به کار خواهم گرفت.

سفیر کشورمان با اشاره به اینکه ایران به عربستان سعودی به عنوان شریکی راهبردی نگاه می‌کند، افزود: می‌بینیم که عربستان در چارچوب سیاست حسن همجواری که دولت فعلی این کشور دنبال می‌کند، یک شریک راهبردی بسیار مهم برای ایران است. آنچه در شش ماه گذشته به دست آمده، آینده امیدوارکننده‌ای را رقم می‌زند. ما عزم و اراده جدی برای توسعه روابط ایران و عربستان داریم و همین را در برادرانمان سعودی نیز احساس می‌کنیم.

عنایتی خاطرنشان کرد: این امر مسئولیت بزرگی را ابتدا در توسعه و تحکیم روابط متقابل و سپس استفاده از آن به نفع منطقه، بر اساس منافع مشترک، احترام متقابل و مسئولیت جمعی بر دوش سفارت کشورمان در ریاض می‌گذارد.